

Zuid-Kennemer Agenda

Samenwerken voor een krachtige regio

concept

CONCEPT versie 14 mei 2019

Ter discussie op de radenbijeenkomst Zuid-Kennemerland op woensdagavond 15 mei 2019

Inhoudsopgave

Waarom deze agenda?	3
De kracht van Zuid-Kennemerland	4
Opgave I Versterken van ons landschap	6
Opgave II Beter benutten van ons economisch kapitaal	8
Opgave III Zorg dragen voor elkaar	10
Opgave IV Stimuleren tot het zetten van duurzame stappen	12
Opgave V De verbinding tussen onze opgaven	14
Samenwerking betekent keuzes maken	16

Waarom deze agenda?

Als gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort vormen we samen de regio Zuid-Kennemerland. Het is in ons belang om de kwaliteiten van de regio gezamenlijk te beschermen en benutten, en te versterken waar dit kan. Daarom hebben we deze regionale omgevingsagenda gemaakt.

Onze kwaliteiten maximaal benutten

Deze Zuid-Kennemer Agenda is de scope van onze gezamenlijke koers als regio. Ons landschap met de lange kustlijn, uitgestrekte duinen en bossen, historische kernen, eeuwenoude buitenplaatsen en parken is onze belangrijkste gemene deler. De pracht van dit landschap en de cultuurhistorische waarden zijn een grote kracht van de regio. Ze bieden een uitzonderlijke kwaliteit van wonen en leven. Onze culturele rijkdom en alle kennisinstututen zijn eveneens belangrijke kwaliteiten, net zoals het hoge opleidingsniveau van onze inwoners. We willen deze en andere kwaliteiten maximaal benutten en richten ons met deze agenda op vijf opgaven:

- I. Hoe versterken we het landschap en profiteren we van toerisme zonder onze eigen inwoners tekort te doen? En hoe maken we ruimte voor nieuwe ontwikkelingen maar behouden we tegelijkertijd de kernwaarden van ons landschap en versterken we de biodiversiteit?
- II. Hoe maken we een sterker economisch profiel en stimuleren we innovatie in duurzame en circulaire bedrijvigheid?
- III. Hoe zorgen we dat iedereen in onze regio een passend huis kan vinden en kan houden?
- IV. Op welke manier spelen we als regio in op de klimaatverandering en energietransitie?
- V. Hoe zorgen we dat onze regio beter bereikbaar wordt en dat in de toekomst ook blijft?

Omdat deze opgaven de grenzen van onze gemeenten overstijgen, zetten we hier gezamenlijk de schouders onder. Elke opgave vraagt tijd en doet een beroep op onze beperkte ruimte en financiën. Dat dwingt ons om samen de keuzes te maken, die het beste zijn voor de toekomst van onze regio; voor zowel de kernen, het landschap als de kwaliteit van leven.

De reikwijdte van deze agenda

Deze gezamenlijke omgevingsagenda staat niet op zichzelf maar bepaalt de reikwijdte van de omgevingsvisies van de vier gemeenten. Daarnaast geeft deze agenda richting aan de afspraken en relaties met onze buurregio's IJmond en Haarlemmermeer en met belangrijke partners als de provincie Noord-Holland en samenwerkingsverbanden als de Metropoolregio Amsterdam. Zo biedt deze agenda een basis voor onze inbreng in de nieuwe MRA Agenda en de regionale samenwerkingsagenda, zoals benoemd in de Omgevingsvisie NH 2050.

Gezamenlijke en eigen belang

Naast ons gezamenlijke belang als regio, hebben we als gemeente ieder ons eigen belang. Het is niet altijd vanzelfsprekend dat deze belangen op één lijn liggen. Wil je als gemeente bijvoorbeeld sterk groeien? Dan heeft dit consequenties voor de regio en dus ook voor de gemeente die minder groei ambieert. Want meer woningen, betekent meer inwoners en dus ook meer verkeersbewegingen met de fiets, auto of het OV. En dat beïnvloedt de bereikbaarheid van onze regio. We zullen dus samen tot de optimale afweging moeten komen van ons individueel belang als gemeenten en ons collectieve belang als regio.

De kracht van Zuid-Kennemerland

Als regio delen we een rijke natuur en een lange geschiedenis die ons landschap en onze kernen letterlijk heeft gevormd. Een geschiedenis die ook doorklinkt in de levenshouding en levenswijze van onze inwoners. Samen vormen zij de basis voor de kracht van onze regio.

Rijk geschakeerd landschap

Het landschap is ons grootste kapitaal. Geen enkele andere regio heeft op zo korte afstand van elkaar zo'n diversiteit aan landschappen die een groot aantal waarden te bieden heeft. En nergens anders zijn de natuur en het cultuurlandschap zo ingenieus met elkaar verweven. De natuur heeft onze regio royaal bedeed met de weidse stranden, robuuste duinlandschappen die kwaliteitsdrinkwater aan de metropool leveren, open veenweide gebieden en dichte bossen. Onze voorouders hebben daar schoonheid aan toegevoegd. Zij creëerden een gevarieerd cultuurlandschap met kleinschalige akkers, karaktervolle dorpen, pittoreske hofjes, groene villawijken en imposante buitenplaatsen, waar statige lanen door open parklandschap en langs deftige theekoepels voeren. Als Zuid-Kennemers prijzen we ons gelukkig dat we in een zo rijk geschakeerd landschap wonen en leven. Natuurlijk gaan we zorgvuldig met ons kapitaal om, maar we moeten ook durven veranderen. Onze voorouders hebben laten zien dat verandering het landschap ook kan versterken.

Profiteren van onze kwaliteiten

We hebben de kwaliteiten van de natuur en ons landschap altijd goed weten te benutten. Zo zetten onze bollenboeren de regio generaties lang, letterlijk en figuurlijk in bloei. En Haarlem werd bijvoorbeeld synoniem met topkwaliteit wit linnen, dankzij vakbekwame blekerijen in Heemstede en Bloemendaal, die profiteerden van de zon, schoon duinwater en zuivere duinlucht. Nog steeds maken we goed gebruik van deze kwaliteiten en zijn toerisme en recreatie een belangrijke pijler voor de economie van de regio. Zandvoort en Bloemendaal aan Zee ontvangen jaarlijks een legioen badgasten en in het Nationaal Park Zuid-Kennemerland genieten duizenden bezoekers fietsend of wandelend van onze natuur.

Een thuis voor iedereen

Er zijn door de tijden heen steeds nieuwkomers in de regio komen wonen, waardoor tolerantie in onze genen zit. Het is dus niet toevallig dat we ons als regenbooggemeenten inzetten voor de acceptatie, veiligheid en gelijkheid van lhbt'i's. We willen dat iedereen zich thuis kan voelen in onze regio, ongeacht van wie hij houdt of wat hij gelooft. En we willen dat iedereen in onze regio een huis kan vinden, ongeacht zijn inkomen, leeftijd of beperking. Naast vriendelijk en tolerant, zijn Zuid-Kennemers mondig en komen ze op voor hun belang. Als gemeenten betrekken we daarom onze burgers bij grote veranderingen, zoals de realisatie van nieuwe woonwijken. Samen met hen zoeken we draagvlak voor het beste plan.

Bourgondisch

De echo van onze Vlaamse voorouders klinkt nog altijd in onze regio door. Zij zochten hier na 1585 massaal hun heil en namen naast hun kapitaal en uitstekende ambachtsvaardigheden ook hun Bourgondische levensstijl mee. Net zoals zij, maken wij ons sterk voor de kwaliteit van leven. In welke andere regio vind je zoveel goede horeca als bij ons? En waar vind je een zo rijk gevarieerd aanbod aan winkels? Niet voor niets staat Haarlem al jaren op nummer 1 als stad met het beste winkelaanbod. En de Linnaeushof is als grootste speeltuin van Europa is een paradijs voor de jeugd.

Rijk aan kennis en cultuur

Cultureel zijn we een rijke regio, met een uiteenlopende programmering op muziekpodia en in het theater. En met diverse musea die naast de meesterwerken van Frans Hals bijvoorbeeld ook de geschiedenis van de psychiatrie tonen. Of de relatie tussen kunst en wetenschap, zoals het Teylers Museum, dat het oudste museum van Nederland is. Onderwijs en wetenschap vormen van oudsher een rode draad in onze regio, met de Voorwegschool in Heemstede als eerste Nederlandse basisschool. En de Koninklijke Hollandse Maatschappij der Wetenschappen slaat al ruim 250 jaar een brug tussen wetenschap en maatschappij. Veel studenten volgen nu een hbo-opleiding in onze regio.

Hechte band

Sinds rijke en invloedrijke Amsterdammers als Adriaan Pauw onze regio kozen als locatie voor hun riant zomerverblijf, hebben we een hechte band met de hoofdstad. Dankzij de trekschuit konden deze Amsterdammers makkelijk hun zaken in de hoofdstad blijven behartigen. Na de aanleg van de eerste nationale spoorverbinding tussen Amsterdam en Haarlem werd forenzen op den duur steeds gewoner. Er is nu een intensieve pendel met de hoofdstad, waar een groot deel van onze inwoners zijn kennis te gelde maakt bij een kennisinstituut of internationaal bedrijf. Omgekeerd zijn er kenniswerkers van buiten onze regio die hun inkomen verdienen in het provinciehuis of bij een van de onderwijsinstellingen in Haarlem.

Vijf gezamenlijke opgaven

De kracht van onze regio stoelt op kwaliteiten die vaak stammen uit een ver verleden. Als gemeenten hebben we er alle belang bij om deze kracht waar mogelijk te versterken. Dat doen we door de schouders te zetten onder vijf gezamenlijke opgaven. We willen ons landschap versterken, onze economische potentie beter benutten en zorgen voor voorzieningen en huisvesting die passen bij de veranderende bevolkingsopbouw. We willen ook duurzame stappen zetten met onze inwoners en ondernemers en de mobiliteit naar in binnen onze regio verbeteren.

Opgave I Versterken van ons landschap

Ons goud

Met ons sterk afwisselende landschap hebben we goud in handen. Naast kilometers strand, uitgestrekte duingebieden met duinrellen, kleinschalige akkers en karaktervolle dorpen, zijn de bossen in onze duinzoom ingenieus verweven met eeuwenoude landgoederen en weldadige villawijken. Dit groenblauwe kapitaal en onze cultuurhistorie zijn de rijkdom van onze regio, waar we trots op zijn en die de regio tot een heel gewild woongebied maken. Deze voor onze regio belangrijke waarden willen we behouden. We zijn ook rijkelijk bedeeld door de natuur en vinden in onze regio maar liefst tachtig procent van de Nederlandse biodiversiteit.

Zorgvuldig inpassen

We koesteren ons groenblauwe kapitaal en maken ons als regio sterk voor de uitbreiding van ons Nationaal Park. Ondertussen komen er allerlei ontwikkelingen op het landschap af, zoals klimaatverandering, de afname van biodiversiteit en de toenemende vraag naar recreatie. Via het landelijke Natuurnetwerk Nederland gaan we de afname van de biodiversiteit tegen en proberen we de aanwezige rijke biodiversiteit van onze regio verder te versterken. Daarnaast onderzoeken we hoe we de recreatieve waarde kunnen versterken en hoe we ruimte kunnen bieden aan de energietransitie, zonder dat dit ten koste van ons landschap gaat. We passen nieuwe infrastructuur zorgvuldig in ons landschap in en we hebben in de Provinciale Ruimtelijke Verordening afgesproken dat we alle nieuwe woningbouw binnenstedelijk realiseren, behalve in Zandvoort en bij de transformatie van kantoren.

Nieuwe verdienmodellen

We worstelen met een structureel gebrek aan middelen om zowel het beheer als de ontwikkeling van het landschap te financieren. Dit komt onder andere door het verdwijnen van agrariërs, die van oudsher het land beheerden. De energietransitie biedt kansen voor nieuwe verdienmodellen voor het landschap, met duurzame bronnen als zonne-energie en aardwarmte. Ook de groei van recreatie en toerisme biedt kansen door bijvoorbeeld een toegangsprijs voor het nationaal park te vragen. Niet in elk gebied willen we een toename van recreatie en toerisme faciliteren. Nu onze regio steeds méér bezoekers ontvangt, groeit bij onze inwoners de behoefte aan stille en rustige plekken.

Keuzes maken en samenwerken

We moeten samen nadenken over de grote uitdagingen waar ons landschap voor staat. Hoe maken we het landschap klimaatadaptief zonder de kernwaarden ervan aan te tasten? Hoe vergroten we de biodiversiteit, met behoud van open landschappen en robuuste duingebieden? En op welke manier faciliteren we de groeiende stroom bezoekers aan onze regio, zonder dat natuur en stilte verloren gaan? Alleen door deze opgaven als regio gezamenlijk te lijf te gaan, kunnen we ons groeiende aantal inwoners en de miljoenen jaarlijkse bezoekers ook in de toekomst van ons groenblauwe kapitaal blijven genieten.

Wat zijn onze belangrijkste opgaven?

- We stellen vast welke kernwaarden van het landschap we niet aantasten en bepalen vervolgens welke ontwikkelingen voor ons wenselijk zijn en welke ongewenst zijn.
- We gaan uit van zonering bij het stimuleren van recreatief-toeristisch medegebruik van het landschap en beschermen kwetsbare landschappen en natuur tegen overlast en drukte.

- We selecteren gebieden die we reserveren voor rust en stilte.
- We gaan samen met agrariërs op zoek naar toekomstbestendige vormen van landbouw die zich goed verhouden tot landschapsbehoud, natuur en recreatie.
- We vergroten de biodiversiteit in zowel de natuur en het landschap als in de bebouwde omgeving.
- We maken het landschap klimaatbestendig door bijvoorbeeld in de duinen ruimte te geven aan verjongingsprocessen.

Wie zijn daarbij onze belangrijkste partners?

Provincie Noord-Holland, Natuurbeheerders, Nationaal Park Zuid-Kennemerland, particuliere landgoedeigenaren, agrariërs, waterschap, Waternet, Recreatieschap Spaarnwoude

Zie ook

Ontwikkelperspectief Binnenduinrand, Groen Kapitaal Noord-Holland, MRA Metropolitain Landschap, MRA Programma Kunst, Cultuur & Erfgoed 'Meer dan de delen'

Opgave II Beter benutten van ons economisch kapitaal

Economisch kapitaal

We denken bij Zuid-Kennemerland eerder aan luieren op het strand, fietsen over het Kopje van Bloemendaal of dwalen door parklandschap, dan aan economie. Toch zijn we ook naast onze toeristische sector, economisch een sterke regio. Met ons groeiend aantal zzp'ers en ondernemers, hoogopgeleide en kapitaalkrachtige bevolking, diverse onderwijs- en overheidsinstellingen en een groeiend aantal internationale kenniswerkers, hebben we economisch kapitaal in handen.

Gerichte groei van duurzaam toerisme

De economie van onze regio zit sinds 2015 sterk in de lift, zoals de cijfers laten zien. En de verwachting is dat die groei de komende jaren zal doorzetten. Dit geldt onder andere voor de recreatie en het toerisme, wat een van onze belangrijkste sectoren is. Hier gaan we dan ook gericht investeren. Zo willen we een impuls geven aan de kwaliteit en uitstraling van onze kustplaatsen; als Amsterdam Beach fungeert Zandvoort als badplaats van de metropool. Ook willen we grote evenementen organiseren, zoals de Formule 1 in Zandvoort en het Bevrijdingspop in Haarlem. Met Beachbussen, zomertreinen en regionale fietsroutes zorgen we nu al dat minder bezoekers met de auto naar ons toe komen. Daarnaast denken we gezamenlijk na over het type toerist dat we als regio willen trekken en zullen we daar via hotelbeleid en een gerichte marketingstrategie op gaan sturen.

Onze economisch profiel aanscherpen

Wonen domineert in onze regio meer dan werken. Binnen de MRA is de economische omvang van onze regio nu nog relatief klein, wat deels te wijten is aan onze perifere ligging in de metropoolregio. Er is er in onze regio een mismatch tussen de beroepsbevolking en het werkaanbod, waardoor veel van onze inwoners elders in de MRA of daarbuiten werken. Dit zorgt voor een grote en bovendien groeiende woon-werkpendel. Zonder forse investeringen in het ov en wegennet is die groeiende pendel op den duur onhoudbaar. We zien dit ook in stedelijke gebieden als Almere, Purmerend en Hilversum. Onze ambitie is om meer werkgelegenheid in eigen regio te stimuleren en de uitgaande woon-werkpendel te verkleinen. Dit doen we door het economische profiel van de regio aan te scherpen en onze economische potentie als regio zichtbaarder te maken voor ondernemers en onze eigen inwoners.

Nieuwe bedrijvigheid stimuleren

We richten ons als regio op duurzame en circulaire bedrijvigheid, zoals in het Business Park Waarderpolder. We zijn creatief in het bedenken van nieuwe concepten, zoals Werken aan Zee, de Zee-as en het ombouwen van een voormalige gevangenis tot onderwijscampus en 'innovation center'. We stimuleren nieuwe bedrijvigheid als 3D-printing en C-District en onderzoeken ook de kansen voor nieuwe sectoren als eHealth in de zorg en het zakelijk toerisme. Het onderwijs speelt daarbij een cruciale rol. Het verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs, gemeenten en bedrijven is daarom één van de speerpunten van onze agenda.

Wat zijn onze belangrijkste opgaven?

- We formuleren een gezamenlijk economisch profiel en zetten daar gezamenlijk op in via branding en acquisitie.
- We ontwikkelen een strategie voor duurzaam toerisme (inclusief het verbeteren van de mobiliteit) en bepalen gezamenlijk waar we ons op welke toerist richten.

- We zetten in op 'triple helix' en versterken de samenwerking met onderwijs en ondernemingen om de economische potentie van onze regio optimaal te benutten.
- Samen met de hogescholen inventariseren we de knowhow en het ondernemerschap van duurzame producten in de regio.
- We stimuleren start-ups en innovatief ondernemerschap in de circulaire economie, maakindustrie en onderwijsontwikkelingen in de Koepel en maken daarbij optimaal gebruik van het beschikbare menselijke en financiële kapitaal in onze regio.
- In het Regionaal Economisch Overleg stemmen we als gemeenten ons economisch beleid en onze lokale agenda's af en richten ons daarbij op lokaal talent benutten.
- Via het Platform Bedrijven en Kantoren MRA (PlaBeKa) zorgen we voor een passende programmering van onze kantoorruimten.
- Via onder andere de omgevingsvisies ontwikkelen we onze economische waarde in samenhang met mobiliteit en wonen.
- We investeren in digitale mobiliteit zoals een digitale hub, 5G en glasvezelnetwerk.
- We verbeteren het vestigingsklimaat en de huisvesting voor internationale werknemers.

Wie zijn daarbij onze belangrijkste partners?

Provincie Noord-Holland, MRA (MRA Invest, Amsterdam Economic Board, PlaBeKa), Industriekring Haarlem, MKB, KvK, Inholland, Nova College, gemeenten Haarlemmermeer en Amsterdam, marketingbureaus

Zie ook

PlaBeKa, Economische verkenningen, Programma Toerisme, Programma Verblijfsaccomodaties en Leisure, afstemming evenementenstrategie, startup ontwikkeling, programma arbeidsmarkt en onderwijs

Opgave III Zorg dragen voor elkaar

Plek voor iedereen

Door de eeuwenlange migratie naar onze regio zit diversiteit in onze genen. Als regio willen we een plek bieden aan mensen van alle leeftijden, achtergronden en geaardheden. Zo kunnen mensen met een beperking al dan niet zelfstandig wonen en zich ontplooien dankzij een organisatie als SIG. En Zuid-Kennemers voor wie het verre vanzelfsprekend is om een baan te bemachtigen, krijgen daarbij begeleiding van een organisatie als Pasmatch. Ook evenementen als Pride at the Beach in Zandvoort en het No Labels Festival in Haarlem komen voort uit onze diversiteitsdrang. Die vertaalt zich verder in onze plannen voor nieuwbouw. Daarin we houden we rekening met een breed pallet aan doelgroepen en inkomens.

Betaalbare woning vinden

Onze diversiteitsambitie is niet op elk terrein even makkelijk te realiseren. Zo lukt dit nog niet op de woningmarkt. Ondanks de maatregelen die we nemen, is het voor steeds meer van onze inwoners moeilijk om een woning te bemachtigen. Voor de kleinste inkomens is er een tekort aan sociale huurwoningen. En voor steeds meer andere inwoners is een woning financieel onbereikbaar omdat de prijzen voor koop en vrije sectorhuur blijven stijgen. Dit betekent vaak lang(er) wachten of noodgedwongen buiten onze regio op zoek gaan naar een woning. Dit geldt bijvoorbeeld voor de groep jongvolwassenen, die door hun hoge studieschulden en vaak tijdelijke arbeidscontracten financieel beperkt zijn in hun mogelijkheden. Daarom hebben we als regio met de regio IJmond afgesproken dat we in ons gezamenlijke nieuwbouwprogramma dertig procent sociale huur realiseren en samen zorgen voor voldoende bouwlocaties, passend bij de woningbehoefte.

Veranderende demografie

We moeten als regio ook anticiperen op onze veranderende demografie, zoals de groei van het aantal eenpersoonshuishoudens. De belangrijkste ontwikkeling is de vergrijzing. Een groeiende groep ouderen woont langer thuis. Dat betekent dat we woningen geschikt moeten maken voor verschillende levensfasen en samen onze meeste kwetsbare inwoners beschermd wonen kunnen bieden. Maar het betekent ook dat we moeten voorkomen dat onze ouderen vereenzamen. En dat we zorgen voor passend vervoer voor mensen die beperkt mobiel zijn. Zo vervoert de elektrische ZOEZOE inwoners van twee Haarlemse stadsdelen op afroep naar de supermarkt of de bingo in het buurthuis.

Andere belangen meewegen

Voor ontwikkelingen als het bieden van meer betaalbare woningen maken we ruimte in onze kernen. We volgen daarbij een participatieaanpak waarin we de belangen van onze huidige bewoners en ondernemers meewegen. We willen met hen kijken naar de kansen die een ontwikkeling voor hen kan bieden. Wij zien het liefst dat alle inwoners optimaal kunnen genieten van de kwaliteiten van onze regio.

Wat zijn onze belangrijkste opgaven?

- We realiseren meer woningen om in de groeiende vraag in onze regio te voorzien en in de MRA.
- We stemmen af over het aandeel sociale en middeldure huur in ons nieuwbouwprogramma en maken afspraken over middelen en instrumenten waarmee we de betaalbaarheid van de woningmarkt kunnen borgen. Dit doen we samen met de regiogemeenten van de IJmond.

- We maken afspraken over nieuwe extra (zorg)voorzieningen waarmee we inspelen op de veranderende demografie van onze regio.
- We zetten ons in voor een toegankelijke en levensloopbestendige openbare ruimte.
- We doen gezamenlijk onderzoek naar de woningbehoefte.
- We ontwikkelen een participatieaanpak om draagvlak bij onze inwoners te creëren voor onze bouwopgave.
- Samen met woningcorporaties en marktpartijen stimuleren we de doorstroming van ouderen, bieden we ouderen begeleiding om langer zelfstandig thuis te wonen en maken we afspraken over kleinschalige woonzorgconcepten, verspreid over de regio.

Wie zijn daarbij onze belangrijkste partners?

Provincie Noord-Holland, woningbouwcorporaties, projectontwikkelaar, Bouwend Haarlem, bedrijven, onderwijsinstellingen, zorginstellingen

Zie ook

Regionaal Actieprogramma Wonen Zuid-Kennemerland/IJmond 2016-2020, regionaal woningbouwprogramma Zuid-Kennemerland/ IJmond 2019-2024, Regionale afspraken voor de regio ZKL/IJmond in het kader van de Provinciale Ruimtelijke Verordening, Woningbouwmonitor MRA, Nieuwe Democratie Haarlem, Pride at the Beach Zandvoort, Evenementenbeleid Haarlem, Charter

Opgave IV Duurzame stappen stimuleren

Enorme uitdaging

Als regio willen we slagvaardig inspelen op de enorme uitdaging, waar de snelle opwarming van de aarde ons voor stelt. Aan de ene kant moeten we onze CO₂ uitstoot halveren en omschakelen op duurzame energiebronnen om de wereldwijde temperatuurstijging tegen te gaan. Maar we moeten ook anticiperen op de gevolgen van het veranderende klimaat en ons bijvoorbeeld wapenen tegen heftige regenbuien.

Groeiende kloof

Lang niet iedereen aanvaardt de klimaatverandering als gegeven. Landelijk groeit de kloof tussen mensen die dit als probleem erkennen en hun verantwoordelijkheid nemen, en klimaatsceptici die zich hardop afvragen waarom we hier zoveel geld in investeren. Ook in onze regio denken mensen verschillend over de klimaatverandering. Een grote groep inwoners zet uit zichzelf duurzame stappen. Ze leggen zonnepanelen op hun dak, maken een geveltuin voor hun woning, eten minder vlees en pakken vaker de fiets. Met dit laatste dragen ze *en passant* bij aan hun eigen gezondheid. Ook onze lokale ondernemers zetten stappen. Zij hebben met het Kweekcafé een kas voor duurzame initiatieven ontwikkeld. Deze positieve houding en actieve stappen zijn voor ons als regio voorwaarde om effectief te kunnen inspelen op de klimaatverandering. Daarom stimuleren we zoveel mogelijk inwoners en ondernemers tot het maken van duurzame keuzes en we ondersteunen hen daarbij.

Samen anticiperen op schadelijke gevolgen

Ons aantrekkelijke leefklimaat is een groot goed. Samen met onze inwoners en ondernemers anticiperen we daarom op de risico's van de klimaatverandering voor ons leefklimaat. Omdat we vaker heftige regenbuien krijgen, lopen we een toenemend risico op ondergelopen straten en wateroverlast in woningen en winkels. Onze inwoners kunnen dit overtollige water helpen opvangen door tegels in hun tuin te vervangen door groen. Ook krijgen we perioden met langdurige droogte. En dan is paalrot een reëel risico voor de houten funderingspalen van onze woningen. Dat kunnen we voorkomen door te inventariseren waar we de grootste schade kunnen verwachten en met het Hoogheemraadschap van Rijnland te overleggen over de grondwaterstanden. Door de klimaatverandering krijgen we ook langdurige hitte. Dat is niet alleen bedreigend voor de gezondheid van onze kwetsbare inwoners, maar het leidt ook tot afname van arbeidsproductiviteit en financiële schade. Alleen al in Haarlem kan deze schade in de periode tot 2050 oplopen tot 48 miljoen euro. Het tegengaan van stedelijke hittestress met extra bomen en water is daarom geen overbodige luxe.

Klimaatdoelen halen

Om de klimaatdoelen van Parijs te halen, moeten we onze CO₂ uitstoot in tien jaar halveren. In de Regionale Energiestrategie (RES), die we samen met regio IJmond ontwikkelen, maken we gezamenlijk afspraken, onder andere over de inpassing van zon en wind als duurzame energiebronnen. Bij de totstandkoming van de RES werken we samen met maatschappelijke partners, netbeheerders en het bedrijfsleven. Maar we kunnen onze klimaatdoelen als regio alleen halen als ook onze inwoners en lokale ondernemers daar actief aan willen en kunnen bijdragen, door hun woning of bedrijfsruimte te isoleren en de cv-ketel in te ruilen voor een warmtepomp.

Wat zijn onze belangrijkste opgaven?

- We stimuleren onze inwoners en ondernemers tot het maken van duurzame keuzes en ondersteunen hen daarbij via een gezamenlijk duurzaamheidsloket.
- We ondersteunen inwoners en lokale ondernemers in de transitie van aardgas naar duurzame energiebronnen met informatie en advies, zoals op de website bloemendaalzetstappen.nl.
- We ontwikkelen een sub-Regionale Energiestrategie
- We stellen een Transitie Visie Warmte vast
- We bundelen onze gezamenlijke kennisontwikkeling over verduurzaming.

Wie zijn daarbij onze belangrijkste partners?

Onze inwoners, lokale ondernemers, Provincie Noord-Holland, het Rijk, Hoogheemraadschap van Rijnland, Omgevingsdienst IJmond, Liander, PWN

Zie ook

MRA Roadmap Klimaatbestendig, Interbestuurlijk Programma, Handreiking Regionale Energie Strategieën.

Opgave V De verbinding van onze opgaven

Mobiliteit als voorwaarde

Mobiliteit is misschien wel de belangrijkste opgave voor onze regio omdat goede bereikbaarheid voorwaarde is voor veel andere opgaven van deze Zuid-Kennemer Agenda. Zo stellen het bouwen van woningen en de groei van onze bedrijvigheid extra eisen aan de mobiliteit van en naar onze regio. En we kunnen onze recreatieve en toeristische sector alleen versterken als we het toenemende aantal bezoekers adequate vervoersmogelijkheden kunnen bieden.

De oorspronkelijke oriëntatie en ligging van onze regio zijn belemmerend geweest voor de mobiliteit. Van oudsher waren we noord-zuid georiënteerd, maar de oost-westverbindingen zijn nu stukken belangrijker. Ook is onze positie in de netwerken van spoor en weginfrastructuur niet in alle opzichten gunstig vanwege onze specifieke ligging tussen de Noordzee en de hoofdstad, en tussen het Noordzeekanaal en de nationale luchthaven.

Focus op de fiets en het ov

We willen duurzamer vervoer in onze regio en richten ons daarbij op de fiets en het openbaar vervoer. Daarvoor hebben we een beter fungerend ov-systeem nodig en een uitgebreid fietsroutenetwerk. Nu bedient dit systeem een aantal woon- en werkgebieden onvoldoende, waardoor de auto de aantrekkelijkste vervoersoptie blijft. Voor veel Zuid-Kennemers is het nu vanzelfsprekend om de auto te pakken. Met ov dat concurrerend is in frequentie, snelheid en comfort verwachten we dat we hen kunnen verleiden om de auto te laten staan. Zeker als we een integraal ov-systeem bieden, dat reizigers de zekerheid geeft van reizen in één samenhangend systeem waar het gebruik van de fiets vanzelfsprekend is.

Leefbare kernen

Hoewel we onze aandacht vooral richten op de fietsen en het ov, willen we ook de infrastructuur voor auto's op een aantal plaatsen optimaliseren. Het belangrijkste motief daarvoor is de leefbaarheid in onze stads- en dorpskernen. Door het autoverkeer naar de randen van de kernen en de regio te verleggen, maken we ruimte voor vervoerswijzen die minder ruimte innemen en gezonder zijn. We realiseren ons dat het niet altijd en voor iedereen mogelijk is om te lopen of fietsen. Door langzaam verkeer waar mogelijk voorrang te verlenen en zwaar verkeer te weren uit de centra, zorgen we voor een leefbaarder woon-, winkel-, en werkklimaat.

Ontwikkelen van knooppunten

We stimuleren reizen per spoor door woningbouw en aantrekkelijke bedrijfslocaties te realiseren bij ov-knooppunten. Uiteraard investeren we daarbij fors in het faciliteren van ketenmobiliteit. Een ov-knooppunt functioneert het beste als dit een aantrekkelijk verblijfsgebied is, met optimale ov-aansluitingen. Goede stallingsvoorzieningen voor fietsen en een directe aansluiting op het fietsnetwerk zijn daarbij voorwaarde. Waar mogelijk en zinvol bieden de ov-knooppunten in onze regio ook een P+R-terrein.

Geen parkeerstress

Met goed functionerende ov-knooppunten en ketenmobiliteit kunnen we ook de bezoekers van onze regio verleiden om voor het ov en/of fietsen te kiezen. Door de auto aan de rand of zelfs buiten de regio te parkeren, kunnen ze immers zonder parkeerstress naar het strand of een evenement. Daarmee blijven strandweer en evenementen ook aantrekkelijk voor onze eigen inwoners.

Prioriteiten stellen

We kunnen onze mobiliteitsdoelen alleen halen door samen te werken. Niet alleen met de vier gemeenten in onze regio, maar ook met andere grote partners. Voor een vruchtbare samenwerking en de realisatie van onze doelen is het belangrijk dat we focus aanbrengen in onze wensen en met elkaar prioriteiten afspreken.

Wat zijn onze belangrijkste opgaven?

- We zetten in op een duurzaam mobiliteitssysteem waarin we het ov en fietsgebruik stimuleren en het autogebruik ontmoedigen.
- We verbeteren de bereikbaarheid van de kust met het ov en de fiets.
- We stimuleren de ontwikkeling van ov-knooppunten rondom stations en zetten in op ketenmobiliteit, waardoor we de overstap tussen auto, ov en fiets vergemakkelijken.
- We verbeteren de oost-westverbinding met Amsterdam, Amsterdam-Zuid en Schiphol.
- We breiden het regionale fietsnetwerk uit.
- Samen met de gemeenten IJmond en Haarlemmermeer behartigen we onze belangen in de richting van de provincie, MRA, het Rijk, NS, etc. Daarbij leggen we de nadruk op enkele grote verbindingen, ook richting Leiden en Den Haag.

Wie zijn daarbij onze belangrijkste partners?

Het Rijk, Provincie Noord-Holland, MRA, buurgemeenten, Rijkswaterstaat, ProRail, Connexion, NS, Rover, Fietsersbond

Zie ook

Onderzoek MIRT-Noordwestkant Amsterdam (NowA), bereikbaarheidsvisie Zuid-Kennemerland, samenbouwenaanbereikbaarheid.nl

Samenwerken betekent keuzes maken

In dit hoofdstuk volgen de keuzes die we maken door het stapelen van de verschillende opgaven. Aan deze keuzes kunnen we acties verbinden, met meetbare doelen, inclusief planning en financiële doorvertaling. Het voorstel is om aan elke actie twee gemeenten/trekkers te verbinden.

